

УДК 338.48:379.83

Теоретичні аспекти Форсайту підприємств аграрної сфери економіки

Хворост Т.В. к.е.н., доцент

Сумський національний аграрний університет

м. Суми,

(khorost.t@rambler.ru)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРСАЙТУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Інтеграція України у міжнародний економічний простір і, відповідно, загострення конкурентної боротьби на ринку аграрної продукції зумовлюють необхідність розвитку та застосування форсайту в аграрному виробництві, оскільки агропромисловий комплекс має дуже важливе значення в економіці будь якої держави і визначає умови підтримання життєдіяльності суспільства.

Форсайт являє собою нову технологію, за допомогою якої ведеться обговорення передбачуваних змін в майбутньому, шляхом об'єднання зусиль всіх учасників процесу, передбачення змін в обраному сегменті, виділення явищ і процесів, які в майбутньому стануть домінантними. Форсайт відрізняється від інших технологій дослідження майбутнього, він дозволяє більш глибоко зрозуміти природу змін, проблем і можливостей. Форсайт походить від англійського «foresight» - погляд у майбутнє. Виходячи з вище викладеного, форсайт не зводиться тільки до передбачення майбутнього, а скоріше формує його.

За визначенням американського дослідника Бена Мартіна, форсайт являє собою «процес, пов'язаний із систематичною спробою зазирнути у віддалене майбутнє науки, технології, економіки і суспільства з метою визначення областей стратегічних досліджень і технологій, які, ймовірно, можуть принести найбільші економічні та соціальні вигоди» [1].

У науковій літературі, присвяченій цій тематиці відмічається, що підґрунтям форсайту як процесу виступають такі базові принципи [2]:

1. Commitment - залучення органів державної влади та громадянського суспільства, наукового співтовариства, різних громадських сил - бізнесу в обговорення і складання стратегій розвитку, довгострокових прогнозів;

2. Communication - комунікація учасників;

3. Concentration on the long term - концентрація на довготривалому періоді;

4. Coordination - координація. Оцінки розвитку науки і технологій даються у зв'язку з економічними і соціальними змінами;

5. Consensus - необхідність злагодженої роботи наукової спільноти, бізнесу, органів громадянського суспільства та державної влади, які прагнуть прийти до консенсусу використовуючи розроблені фахівцями сценарії розвитку;

6. Systemness - системність процесу, яка заснована на структурованих роздумах експертів.

Відповідно до доповіді М.З. Згуровського [3] «Форсайт економіки України: середньостроковий і довгостроковий часові горизонти» головними кластерами (Драйверами) економіки України, згідно їх потенційного внеску у загальне зростання економіки у 2020-2030 рр (%) є:

1. Аграрний сектор (14%-17%);

2. Військово-промисловий комплекс (13%-15%);

3. Нові речовини, матеріали, нанотехнології (8%-12%);

4. Інформаційно-телекомунікаційні технології (7%-12%);

5. Нова енергетика (7%-11%).

Незважаючи на те, що аграрному сектору відводиться головна роль в економіці країни, як зараз так і у майбутньому, в даному секторі спостерігається багато проблем. Так, на сучасному етапі розвиток сільського господарства зводиться до діяльності великих агрохолдингів, які використовують новітні інноваційні технології вирощування аграрних культур. Це звісно є позитивним моментом, але для отримання високих врожаїв вони, в основному, застосовують мінеральні добрива, ігноруючи органічні, що сприяє

мінералізації ґрунтів та, як наслідок, зниження їх родючості. На селі виникло масове безробіття, адже підприємства все більше застосовують сучасні машинні агрегати для обслуговування яких потрібна невелика кількість кваліфікованих інженерів-механіків. Також нічого не вкладають в розвиток соціально-побутової інфраструктури села.

Таким чином, застосування саме форсайту може дати позитивні здвиги у подоланні зазначених та багатьох інших проблем у сільському господарстві, адже лише злагоджена робота наукової спільноти, бізнесу, органів державної влади та громадянського суспільства, які прагнуть прийти до консенсусу використовуючи розроблені фахівцями сценарії розвитку, здатна отримати позитивні результати у розвитку сільського господарства.

Список використаної літератури:

1. Куклина И.И. Форсайт как инструмент активного исследования и формирования будущего [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.csr-nw.ru/upload/file_category_182.pdf

2. Познанский В. И. Форсайт – важнейший инструмент инновационной экономики // В. И. Познанский / Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – Випуск 2, Том 1 – С. 168-171.

3. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти (версія для обговорення) / наук. керівник проекту акад. НАН України М.З. Згуровський // Міжнародна рада з науки (ICSU); Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. – Київ: НТУУ «КПІ», 2015. – 36 с.

4. Руліцька К.М. Регіональні аспекти використання форсайту для прогнозування розвитку вітчизняних аграрних підприємств // К.М. Руліцька / Молодий вчений – 2014 - № 4 (07) - С. 116-118